

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, ne frankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu
(administracija) in ekspedicija na
štem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. 40 kr
za pol leta . . . 5 " 20 "
za četrť leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrť leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
veljaja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Rožnih ulicah
številka 25.

Izhaja po trikrat na teden in
sicer v torek, četrtek in soboto.

Zarad praznika sv. Jožefa izide pri-
hodnja številka „Slovenca“ 22. t. m.

Ponemčevanje na Koroškem.

Naš dopisnik iz Koroškega „iz junske
doline“ nam je v zadnjem dopisu svojem po-
ročal take reči, da se nam vredne zdé še bolj
natančnega premišljevanja. Bralci naši se bodo
spominjali, da je dopis navedel sklepe tamo-
šnjega učiteljskega shoda, ki kažejo, kako na
slovenskem Koroškem učitelji sami delajo na
ponemčevanje in da je s šolami v narodnem
obziru tam še mnogo slabše nego v drugih slo-
venskih krajih.

Vzlasti trije sklepi onega učiteljskega shoda
se nam zde kakor zamaški slovenskim ustom,
namreč: 1. da ima učitelj govoriti slovenski
(vindiš) le s takimi otroci, ki res nemški prav-
nič ne razumijo, in to le tako dolgo, dokler
se jih ni prijelo vsaj nekoliko nemških besedi;
2. da še pri tem ne sme rabiti pravega slo-
venskega jezika, nego ono brozgo, ki je na-
mešana s popačenimi nemškimi besedami; 3.
da se tudi starišem naroči, naj domá s svojimi
otroci govore le nemški, vsaj kolikor znajo.

Naj si ogleda pameten človek, ni treba,
da je učitelj, te sklepe in stermel bo. Po mnenju
teh koroških učiteljskih modrijanov je toraj
glavna naloga ljudske šole ta, da se slovenski
otroci prej ko prej odvadijo svojega maternega
jezika, ker kako bi se drugi nameni šole po-
speševali, o tem v sklepih onega famoznega
shoda ni ne ene točke. Ni treba nam vdrugič,
tretjič ponavljati, kako so nemški in sploh vseh

narodov pedagogi na ljudski šoli zavrgli vsako
izobraževanje šolske mladine, če se ne godi
na podlagi maternega jezika; to je tako znana
reč, da bi jo tudi koroški učitelji lahko že
davno vedeli. Toraj moramo misliti si, da so
sklep storili iz drugih nagibov, ker take nedo-
slednosti jim ne moramo očitati, da bi oni, ki
tako pospešujejo nemščino, svoje duševne hrane
ne zajemali in nemških pedagogičnih knjig.
Skoraj rajše rečemo, da so ti „pionirji nemštva
na slovenskem Koroškem“ tako sklepali iz ne-
prijaznosti do slovenskega in svojega naroda,
ker tega si vendar ne moremo misliti, da bi
bili po slovenskih krajih Koroške za učitelje
nastavljeni samo nemci po rodu.

Drugi sklep je še bolj čuden. Če učitelj
ima v svoji šoli že samo otroke slovenskih
staršev, pri katerih bi z nemščino nikakor ne
mogel shajati, naj rajše govori z njimi tisto
zmes, kateri pri nas pravimo „kranjska špraha“,
tam pa „windisch“ in ktera se govori po ku-
hinjah, pri branjevcih, po žganjarjih, — sploh
tam, kjer se shajajo ljudje najnižih stanov;
toraj ta jezik, kterega se vsak kolikor toliko
omikani človek skrbno ogiba, kterega ne naj-
deš nikjer tiskanega (le „Brenclj“ ga z re-
špehtarjovo kuharico“ neusmiljeno bča), kte-
rega celó najpriprostejši kmet ne govori, naj
se vpelje v ljudske šole prej, nego čisti slo-
venski! Mi se čudimo, da deželni šolski svet
koroški takega nespodobnega sklepa naravnost
ni ovrigel. Če učitelji sami ne znajo pravilno
slovenski, naj se pa učé, kajti največja krivica
bi bila ta, če bi po nevednosti učiteljev mo-
rala trpeti šolska mladina. Razen tega mora

biti vsacega kolikor toliko izobraženega člo-
veka — in to so menda tudi koroški učitelji
— sram take govorice, kakor je „kranjska
špraha“ ali „windisch“; če pa mislijo, da bodo
zato, ker je ta jezik zmes pokvarjeno ponem-
čenih slovenskih in popačeno poslovenjenih
nemških besedi, prej zalili glave otrok z nemščino,
se utegnejo zeló motiti; izredili bodo ljudi, ki
s svojim jezikom ne bodo mogli nikamor, ka-
kor še zdaj ponemčeni koroški Slovenec in
rojen nemec drug drugzega debelo gledata in
se razumita bolj po znamenjih, nego po besedah.
Razen tega se potem Korošec tudi s svojimi
slovenskimi sosedi ne bo mogel razumeti, in
čegava bo škoda? Sosedje je gotovo ne bodo
trpeli.

Najbolj čuden se nam zdi pa tretji sklep
onega čudnega učiteljskega shoda. S tem se
že učitelji delajo ne le poveljnike učencev,
marveč tudi njihovih starišev. Do zdaj še ni
bilo nikjer in nikoli slišati, da bi se kdo pre-
drznil narekovati starišem, kako naj s svojimi
otroci govore. Nove šolske postave pač segajo
daleč že v rodovinsko in družinsko življenje,
ali tako drakonične vendar še niso in menda
tudi ne bodo nikoli, da bi bil šolski nadzornik
tudi nadzornik rodovin, t. j. starišev, da bi
hodil za njimi in opazoval, kako govore s svo-
jimi otroci. Toliko pravice ima in bo imel oče
menda zmiraj, da bo sam odločeval, česa naj
se uči in česa naj se ne uči njegov otrok,
dokler je on in ne učitelj njegov reditelj. Mi-
slimo si, da bodo koroški Slovenci malo bri-
gali se za gori omenjeni sklep in da bo mar-
sikak učitelj, če se bo predrznil iti v hišo

Ljubljanske slike.

(Dalje.)

Kupčijski strežnik ali „komis“ (dominus servus).

Sesavka tega imena ne pride že taka
na svet, kakor je, kedar je že gotova, „fait
accompli“, marveč je le nekako prehodni stan
med nič in trgovcem, toraj le nekaj. Pri nas se
po večem nareja iz šolarjev, ki za pero in
učene knjige nimajo pravega uma in veselja ali
kterim nemila osoda vsako drugo pot odstriže.
Matura jim je že vsako šolsko spričalo, iz kte-
rega je razvidno, da vedó, kako se bere in
piše, ni treba, da bi to v resnici dobro znali.
Po raznih nezgodah pride revče iz mesta ali
kmetov v kak kot prodajalnice (štacune) ali
zaloge (magazina), kjer je njegov prvi poveljnik
hlapec, razen tega pa še vsak komis, ki ga
sme pošiljati križem mesta po kar koli ali s
čemer koli. Strahovanje je prav vojaško, še
celó o klofutah in brcah se govori. Za take je
bolj občutljiv, nego za razne priimke, katerih
obilno dobiva. To je štacunski učenec ali „ler-
fant“, ki nima družih pravic, kakor da v svo-
jem kotu slobodno sope, dolžnosti pa toliko,
kolikor je v štacuni osob nad njim.

Sčasoma se navadi od svojih gospodarjev
raznih reči, najprvo tistih prilizjenih fraz, s
kterimi se po štacuni vzlasti ženskemu spolu
streže; razen tega pa se ga prime kolikor to-
liko besedi kritike, ki jo sliši za odšlimi ku-
povalci, toraj kmalu jame spoznavati prebivalce
mesta, posebno tiste, katerim nosi razna pismica
ali kaj drugzega. Vendar ne sme pokazati na-
predovanja v tej stroki, nego prihrani ga za
tisti čas, ko bo tudi on postal komis. Za ta
stan si skuša še pridobiti drugih potrebnih
lastnosti in na tihem posnema obnašanje svojih
prednikov. Ko gre zadnje leto h koncu, ga vi-
diš že kolikor mu je mogoče nališpanega ob
nedeljah, marsikak večer pri plesouku, da si pri-
dobi zadnji „šlif“, v žepu pa ima vedno romane,
kakoršne vidi pri gospodih svojih, in tudi „brief-
stelerja“, iz kterega se za pogovor z ženstvom
potrebni laskarij z glave nauči za prihodnjo
rabo.

Tako popolnoma zrel za svet postane komi,
vrže svojo delavno obleko v kot in postane
gospod ne le za nedelje in praznike, nego tudi
za delavnike; odslej ga vidiš vedno le po naj-
novejši noši oblečenega in počesanega, kakor
da bi ga bil polž oblezel. Zdaj je sposoben za
vsak salón ali dvorano, zato hiti zapisati se

v tista društva, v katerih so vpisani njegovi ne-
kdanji gospodje a sedanji „kolegi“. Te posnema
tudi brž v tem, da začne sanjati o gospicah
in pošiljati jim zaljubljena pisma, ktera prepíše
iz kakega „briefstelerja“ ali pa dá kakemu
pismouku par desetec, da mu jih spiše. Ker v
Ljubljani gospic ne bo še tako hitro zmanjkalo,
se mu posreči čez nekoliko časa, ko že par
kocin pod nos dobi (bodi si po naravnem ali
umetnem potu, to je po mazilih), da se ga ktero
žensko bitje usmili, a to je navadno še kako
nezrelo (tako zvani „backfisch“) ali pa že zeló
obnošena devica, zato se taka srčna zveza
kmalu razdere, v prvem slučaju navadno takrat,
ko eden starišev zá-njo zve. Pa kajdó to! Le prvi
pot je nekoliko pusto, drugi, tretji pot ne več.

Nezaljubljenega komija si še misliti ne
moreš, kajti če ni, se pa dela. Le poslušaj ga,
kako zalim gospicam drobi najnovejše fraze
zaljubljenosti, kako se jim prikuplja z najslad-
kejšimi besedami, kakoršnih je po romanah na-
bral, in marsikteri še kaj na ubó zašepeta.
Kako daleč sme iti, že dobro vé, toraj je do-
stojen le pri odločno solidnih, o katerih spozná,
da bi pri njih bilo vse njegovo trkanje zastoj,
pri drugih pa je mera različna, najboljše pri
kletaricah, gosposkih hišnah itd. Ljubice

gledat ali poslušat, če res slovenski stariši s svojimi otroci doma nemški govore, kmalu letel čez prag, ker dozdej po nobeni postavi nima pravice do tega. Vsak Slovenec bi ga že pred pragom vstavil in mi mislimo in se nadjamo, da je na Koroškem tudi še nekaj Slovencev, ki ne bodo marali za gori omenjeni famozni sklep učiteljskega shoda ter ne metali svojih otrok ponemčevalnemu molohu v žrelo.

Take novice pač niso nič veselega za slovensko narodnost na Koroškem in kažejo posebno, kako si mislijo ljudski učitelji svojo nalogo izobraževanja in odgojevanja slovenske mladine. Toda naši bratje na Koroškem, ki so že toliko prestali, bodo že še to pretrpeli, ker vspešno ponemčevanje slovenskega naroda je zdaj pač že povsod ustavljeno. Slabo pri tem je le to, da največ škode trpi mladina, ker se pri ubijanju nemščine zanemari marsikaj drugega pri prostemu človeku za življenje veliko bolj potrebnega. Kaj pomaga kmetu nemščina, če nima o čem živeti! Vsaj mi nismo še nikjer in nikdar slišali tega, da bi tisti lože stradal, ki nemški zna.

Skrbite toraj, koroški učitelji, rajše za to, da mladino kaj koristnega naučite, če tudi na kvar tujemu jeziku!

Nove homatije na jugu.

O berolinskem kongresu se pač sme reči, da so tam sklepali o narodih, a brez narodov; to se kaže že zdaj, a se bo kmalu pokazalo še očitneje.

Prvi, ki se sklepom tega shoda upira, je bolgarska skupščina, kakor smo že omenili o svojem času. Od udov te skupščine, najodličnejših mož naroda bolgarskega, jih je zdaj že skoro polovica, ki glasno upijejo po združenju vseh Bolgarov v eno kneževino in če bi poslanci iz Rumelije ne bili izključeni iz te skupščine, bi bila takih glasnih oponentov ogromna večina v nji. Pa tudi drugi skupščinci se ravnaajo po berlinski pogodbi le na videz in na ljubo Rusiji, kateri ne marajo kazati nevhvaležnosti ali jo brž zopet spraviti v nove zadrege.

Nezadovoljnost Bolgarov je prav naravna, toraj lahko razumljiva, če se pomisli, da je po berolinski pogodbi bolgarski narod pretrgan na dva kosa, katerih eden — unkraj Balkana v Rumeliji — ima še ostati pod turškim jarmom. Res je obljubila Turčija nove, pravične, evropske

postave, ali vsak človek ve, najbolje pa Bolgari, koliko je verjeti turški vladi. Zato že zopet vse kaže, da letos ne bo še miru in ne boga tako dolgo, dokler ne bodo Bolgari vsi, kar jih je, združeni v eni kneževini zunaj turške oblasti. Bolgar takraj Balkana kliče brata onkraj Balkana in ta sili k bratu in če mu ne bo dovoljeno priti k njemu z lepo, delal si bo pot z grdo, s silo, z orožjem. Kar je Bog ustvaril, da skupno živi, naj človek ne trga narazen.

Naj se ne misli, da to novo gibanje na jugu ni tako nevarno, kakor je bila ustaja l. 1875 in 1876, ter da bo Turčija kos zadušiti jo. Za Slovani so tudi še Grki, kateri od berolinskega kongresa nimajo nič. Pogajanje njihovo s Turčijo je obtičalo, ker v Carigradu še zdaj ne marajo nič odjenjati, so še tako trdovratni, kakor so bili leta 1875 in prej. Turka je k pripoznanju pravic drugih narodov treba z orožjem prisiliti, drugače se ne vdá; trdovraten bo, dokler bo še migal, ker nikakor noče verjeti, da je njegovemu gospodarstvu v Evropi že odklenkalo. Zato se tudi berolinskih pogodeb drži le na videz — iz strahu pred evropskimi velikimi oblastmi, na skrivnem pa počenja vse, kar le more, da bi na jugu med narodi ne bilo miru, ker še zmiraj upa v splošni zmešnjavi kaj pridobiti zá-se. Tako se zmiraj in čedalje bolj sliši, da podpihuje na skrivnem mohamedance povsod, kamor zamorejo priti turški agitatorji, posebno v Albaniji proti Avstriji, ker tam je glasovita „albanska liga“ (zarota mohamedancev proti kristjanom in posebno proti avstrijskim tujcem) zopet vzdiguila svojo glavo in bo, kakor je čutiti, spomladi nsšim še dosti opraviti dala, če bodo pomikali se proti Novemu pazaru. Naše vojevanje v Bosni toraj nikakor še ni končano in tudi ne bo tako naglo, dokler bomo s Turčini tako milo ravnali, kakor zdaj. Saj je med mohamedanci še po zdaj zasedenih deželah ta vera, da je avstrijski car zasedel deželo le s privoljenjem slavnega „padišaha“ (sultana) v Carigradu in kadar se bo sultanu primerno zdelo, bo avstrijske vojake zopet iz dežele spodil in potem bo tam vladal polomesec kakor do zdaj. To niso gole spletkarije, nego sklepi storjeni po tem, kar se doli dan za dnevom očitneje kaže, čeravno skušajo na dotičnih mestih take prikazni prikrivati ali celó tajiti. Tako se zvé, da je bilo nedavno v Travniku

vstreljenih 8 Turkov, pri katerih so nakopičeno orožje našli, in to orožje ni bilo prej skrito, nego z novega v deželo prinešeno. Od kod? Iz Avstrije gotovo ne.

Najprvo bo zagromelo, kakor smo že zgoraj omenili, tam, kjer so ljudje najmanj zadovoljni z berolinsko pogodbo, in to je v Rumeliji, unkraj Balkana. V Macedoniji je zbranih že močno število upornikov pod poveljstvom izvedenih in pogumnih vodij, ki komaj čakajo, da planejo v dol nad turčina. Ugodnejši čas bo te čete gotovo še pomnožil, in tako bo spomlad prinesla nam vojsko med Turki in ustajniki. Ta upor bo Turčija mogla zadušiti še manj, nego je mogla onega v Bosni in Hercegovini, in nasledek bo ta, da bodo zopet evropske vélike oblasti vtekuile se vmes ter na kakem shodu vnovič lotile se vzhodnega vprašanja, to je, berolinsko pogodbo dale na reščeto in jo morale popraviti. Da je ta pogodba nepopolna, pomanjkljivo delo, to so evropski diplomati jeli zdaj že sprevidati, in tako bodemo kmalu zopet dožvelj, da bodo Turčijo še enkrat ob živem telesu rezali ter popravili, kar so prvi pot zamudili ali grešili. To je tem bolj verjetno, ker ste tudi Srbija in Črnagora za svoj trud in svojo žrtev premalo dobili. Dokler ne bodo vsi dobili, kar jim gre od dedščine turške, tako dolgo krvave pravde ne bode konec.

Szegedinska nesreča,

kjer je po nenavadno veliki elementarni sili konec vzelo veliko mesto, izbuja tudi politične pomislke. Ogerski vladi se očita, da je ona več skrbela za slavo magyarorszaga, za šovinistične in prevzetue muhe, nego za pravo kulturo dežele. V Pešti so se zidale velike palače na državne stroške, samo da so tujci videli slavo madjarsko; bolje bi bil obrnjen ta denar za reguliranje rek.

Zidale so se nepotrebne železnice za drag denar; za reguliranje Tise ne bi bilo toliko denarja treba. Take zatožbe in sodbe se slišijo od dunajskih centralistov, ki še zdaj ne morejo pozabiti, da Ogerska ne spada več pod njihovo oblast. Ko bi vladala na Ogerskem dunajska vlada, pravijo, potem bi se ta nesreča ne bi bila zgodila. Nam se zdijo to prazne besede. Saj so vode že večkrat meje prestopile, kdo bi

njegove se vrsté navadno od plesa do plesa, potem jo drug drugemu podaja, in ko je leto zavrtilo se, imá lepo zbirko dekliških fotografij, kakor se tudi po mestu njegovih nahaja več kakor klavirjev; najdeš jo skoro v vsakem „albumu“, razstavljena je pa tudi memogredočim v tabli skoro vsakega fotografa. Za svojo obleko potrosi več kakor marsiktera družina, ne strga se na njem ne eno oblačilo, to vedo najbolje štacunski hlapci, ki pri tem dobro žive. Zvečer se nahaja v družbah, toraj v gledišči ali pa v kaki gostilnici ali kavarni. V prvo hodi zavoljo lepšega ali kake igralke, v zadnjo navadno za to, da igra. Kakor pa povsod, je tudi tukaj mogočen, privoščí si drage pijače in „pikantne“, potem se spravi nad biljard ali nad karte, pa ne po krajcarji, more že više biti. Denar mu je lahka stvar, videti je, da ima veliko z njim opraviti, zato ga tudi zguba nič ne boli. Saj ima plače več nego učenjak, ki je 16 let študiral; kar se lahko zasluži, naj gre, saj se zopet lahko dobi.

Izobražen je toliko, kolikor treba za njegovo okolico in dekleta, ktere lovi. Jezika ne zna nobenega dobro, govori pa rajše „kuhel-tajč“, kakor „kranjski“, ker se to v Ljubljani

sploh in v njegovi navadni družbi bolj obraja. Le malo jih je, ki znajo nemški ali slovenski; prvi so tujci, drugi ne iz mesta doma.

Glede politične vere se deli trgovski strežnik v narodnjaka ali nemškutarja. Prvi je ud „Sokola“, „čitalnice“ ali še kakega družega narodnega društva. Tu je po svoji gibčnosti in živahnosti koristen na vse strani, dela plese in javne zabave živahne, ker privabi mnogo ženstva za sabo in je pri napravljanji takih zabav ves ognjen, neutrudljiv. Kaj bi bili brez njega plesi, kaj tombole, kaj sokolski večeri! Tudi je bolj darežljiv, kakor njegov gospod, ki si tako reč k večemu ogledat pride! Kar je posebno hvale vredno, je to, da je naroden iz srca, ne zavoljo lepšega, toraj se ne hlini, če tudi gospicam, katerim se hoče prikupiti, na srce govori z nemško besedo. Marsikteri te vrste je tudi bolj izobražen, kakor drugi njegovega stanu, zato on oživlja skoro vsa narodna društva, ki ne merijo na golo učenost.

Nemškutarski komis je „turnar“ ali „fajerbêr“, če je pa ud kazine, je tam upisan za knjigovodjo. Če je tujec iz Nemškega, zua vsaj nemški nekoliko, ako ni predolgo že v Ljubljani; vsak drugi (tudi Lah, ki se vedno pri-

druži nemškutarju) trga nemščino tako, kakor slovenščino, da človeku skoro slabo postane. Osebna nasprotnika narodnjak in nemškutar nista, večidel se celó tikata. Tudi ne peče vest nemškutarja, če gre na ples v čitalnico, kakor narodnjaka ne, če gre v kazino. Le trgovski ples, kterege vsako leto skupno napravijo, je čisto nemški, slovenska beseda bi tu uho žalila prav tako, kakor slovanska surka oči.

Slednjič, ko je trgovski strežnik že skoro vse letne čase življenja po britkosti in sladkosti skusil ter mnogo denarja razdelil med gostilničarje, fijakarje, kavarnarje, plesouke, krojače, čevljarje, brivce, rokovičarje in tudi še z marsikakim goldinarjem popravljajal prevročo ljubezen, se čuti starega, toraj misli postaviti se na svoje noge. Zato se par let drži, to je, da več ne nori s svojimi mlajšimi „kolegi“, ampak se „posti“ ter pripravlja na ženitev. Navadno s svojim prihranjenim denarjem ne more pričeti prave kupčije, toraj gleda po kaki bogati nevesti in da bi se tej prikupil, popusti vse svoje prejšnje navade. Ta nevesta pa ni nobena njegovih poprejšnjih ljubic, nego čisto nova, ktere bi prej še pogledal ne bil. Da jo zdaj mara, temu je vzrok njeno pre-

bil mislil, da bosta Tisa in Maros kedaj tako nesrečo prouzročili. Saj je bila tudi na Českem ono leto grozna povodenj, čeravno je Češka pod dunajsko vlado. Za naš ljubljanski mah in za cirčniško dolino se tudi od zgoraj nič ne stori čeravno so zmirom povodoji, in če se centralisti bahajo, koliko bi bili za ogerske reke storili, naj storé to tam, kjer je potreba in kjer imajo priložnost, naj regulirajo Savino in Unec, naj posušé ljubljansko močvirje in naj pogozdú Kras! Hic Rhodus. hic salta!

Kolikor tudi se nam Madjari slabo obnašajo, za eno stvar jim moramo vendar hvaležni biti, in to je, da so zdobili moč dunajskih centralistov. Centralisti so bili na najboljši poti, ponemčiti vso Avstrijo, germanizacija je delala silne korake, mehki Slovani so se le malo ustavljali. Pa Madjari niso hoteli poginuti v nemškem želodcu, oni so se borili in borili toliko časa, da so preklali državo v dva kosa, in iztočno polovico odtegnili nemškemu vplivu. Tako se je ponemčevanje pri Litavi ustavilo in izhodni narodi, kakor Hrvatje, Slovaki, Srbi so bili rešeni vednega kljuvanja z nemško slovnico. Pomadjarili se ti narodi nikoli ne bodo, ker jim madjarska kultura ne imponira; dualizem je imel tedaj ta dobri učinek, da je ustavil pri Litavi germanizacijo in južni iztok Evrope rešil z močnim jezom pred vedno naprej silečim germanstvom. Ako nas tedaj kdo vpraša, kaj nam je od slovanskega stal šča ljubše, centralizem ali dualizem, rekli bomo, da dualizem.

Nemci niso Hrvatom nikoli toliko ravnopravnosti dali, kakor je imajo zdaj pod Madjari. In čeravno se Slovakom in Rumuncem pod Ogersko huda godi, vendar ni nevarnosti, da bi se potujčili, in sedanje stanje je le prehodno stanje, do končne rešitve narodnostnega vprašanja ohranijo pa se ti narodi celi in nepokvarjeni po strupu zapadne „kulture“, ki se razodeva v brezverstvu in breznačajnosti, nepravnosti in mehkužnosti.

Košut je nekdanj predlagal podunavsko konfederacijo vseh izhodnih narodov, Hrvatov in Slovencev, Srbov, Madjarov, Slovakov, Rumunccev, Grkov in Bolgarov. Pozneje je se ve da

moženje. Zá-nj je zdaj glavna reč le denar, vsega družega je že do grla sit, o tem se žena kmalu po poroki prepriča. Če se mu ta špekulacija posreči, postane trgovec, kakor je bil že prej popisan.

Primeri pa se tudi, da je pot takega novega trgovca jako kratka. Vzroki so različni. Včasih dobi tako ženo, da najlepšo robo iz štacune sama nosi, druga pa potrebuje zá se toliko, kolikor mož na dan skupi; marsikak tak „mladi trgovec“ hoče posnemati trgovske bogatine, toraj ga stane življenje ogromne zneske; tudi je kateri, ki misli, da kupčija mora nesti, toraj misli, da je ves denar, kar ga skupi, že čisti dobiček, in ga potrosi ravno s tako lahko vestjo, kakor je potrošal komis svojo mesečno plačo. Tako se zgodi, da že po par letih krasnega življenja pride pó-nj „parkelj“ v podobi konkurza, ki vso ropotijo v svoj koš dene, in potem je vse „glorije“ konec, po par mescih vidiš takega gospoda zopet ponižnega komija in še ne mara biti opomnjen, da je bil kedaj kaj več. Razložek je le ta, da je prej bil sam in se lahko lovil okrog gospic in deklet, zdaj pa na vsako priliznjeno besedo dobi odgovor: „Kaj bo pa gospa rekla!“ Potem se mora potuhniti in kolegi se vsaj mu smejejo na tihem. Vse nekdanje ljubice pa pravijo: „Dobro, da ga nisem vzela!“ (Dalje prih.)

popustil to federalistično idejo, in povrnil se nazaj k madjarskemu šovinizmu, da je le Madjar sam pokican vladati na iztoku. Mi pa smo še vedno federalisti, smo za federalizem in pošteno zvezo vseh avstrijskih narodov, in upamo, da enkrat tudi do tega pride, in da se bodo temu tudi Madjari udati morali, če ne z lepo, pa z grdo.

Za centralizem in za neumno dunajsko penemčevanje cele Avstrije, kakor je nekdanj bilo, ko se je mislilo in se deloma še misli, da vsak pravi Avstrijec mora nemški znati, za to zastarelo in nemogočo idejo se ne bomo nikdar navduševali, tudi ne, če bi bilo obrnjena proti Madjarom, našim nasprotnikom. Če tedaj nekteri dunajski listi iz szegedinske nesreče dokazujejo, da je treba zopet centralizem vpeljati, potem jim mi na tej poti ne bomo sledili. Smešno je tudi, kar piše „N. fr. Presse“, da je Bosna kriva te nesreče: češ, naj bi se bil obrnil ta denar, ki ga je Bosna požrla, za reguliranje ogerskih rek, potem bi te nesreče ne bilo.

Kdo je mislil na ogerske reke? Kdo se je tako nenavadne povodnji nadejal? Smelo se more reči, ko bi prav noben vojak ne bil šel v Bosno, na reguliranje Tise in Marosa ne bi bil nihče mislil, in ne bil bi se morda krajcar za to potrošil. Po nesreči je lahko dobre svete dajati, kdor je pravi mož, naj nesrečo naprej vidi, in jo zabrani, če more. Pred vsako nesrečo zavarovati se, pa človek ne more; Bog je še zmirom gospodar, in naredi, kar hoče; in če on kak kraj pokončati hoče, potem tega nobeni inženirji in stavbarji ubraniti ne morejo.

Politični pregled.

Avstrijske dežele.

V Ljubljani 18. marca.

Potovanje grofa **Taaffe-ja** v Levov k grofu **P o t o c k e m u** dela ustavovercem mnogo skrbi. Kakor znano, je Potocki federalist in dober katolik, tedaj naši stranki jako simpatična oseba. S Taaffejem sta bila že enkrat vkup ministra, takrat ko je cesar Giskro in Herbst spodil. Potocki se je pokazal pravičnega in Slovanom prijaznega ministra, za to so ga ustavoverci zelo črtili. On je Hohenwartu vlado prepustil. Misli se, da Taaffe nič kaj dobro ne shaja s Stremayrom, Glaserom itd. in da je zato šel v Levov, da bi Potockega zopet privabil, naj vstopi v ministerstvo. Ko bi le res bilo!

Na **Ogerskem** je huda razburjenost proti vladi, ker se ona dolži, da je zakrivila pogin Szegedina. Se ve da je lože, po nesreči uzroke naštevati, ko naprej videti nesreče; če je pa res, da Szegedinci že štirinajst let prosijo za reguliranje Tise, potem vsakako vlado tudi nekaj krivde zadene. Za svoje „honvede“ in za druge madjarske baharije so imeli dosti denarja, za druge bolj potrebne reči pa ne.

Vnanje države.

V **bolgarski** narodni skupščini naredili ste se dve stranki gledé vprašanja, koga voliti za kneza. Eni pravijo, da naj se volitev do tje odloži, ko bo cela Bolgarija združena. Drugi, in to je večina, drže se berlinske nagodbe, in so pripravljene, kneza izvoliti v določenem času, vendar zahtevajo, da se izvoli knez slovanske rodovine, ker le od takega pričakujejo, da bo imel dosti ljubezni do naroda in dežele, in dosti potrpežljivosti, da deželo počasi uredi in turške grehe popravi.

Turčija protestira proti tisti točki bolgarske ustave, ki pravi, da je knezov sin

naslednik vladarstva, kedar knez umrje. Ona trdi, ker Bolgarija ni samostojna, da vsak novi knez zamore le s privoljenjem visoke porte prestol zasesti.

Zaradi izhoda ne Rumelije in zaradi grških teženj se ima vendar le **konferenca** poročnikov na Dunaji sniti, da bodo, če mogoče, to stvar mirnim potom uravnali. Mi pa mislimo, da se bo spomladi, ko Rusi odidejo, v južni Bolgariji ustaja začela. Ker Turki tudi Grkom nečejo nič privoliti, je mogoče, da bodo tudi Grki v meču svojo rešitev iskali, in potem imamo novo turško vojsko.

Izvirni dopisi.

Iz Dobovca, 15. marca. (Ogenj. Prošnja.) Malo se iz naših krajev po časnikih piše, pa še takrat, kadar se to zgodi, se ne more kaj veselega naznaniti. Včasih se je reklo, da naj se o vremenu začne, ako druge tvarine manjka; že nekaj let bi se pa lahko reklo, govori ali piše o ognju! In res, dandanes se vedno le bere, da je ogenj zdaj ta, zdaj uni kraj hudó zadél. Tudi jaz naznanim, da je v ponedeljek 10. t. m. v Ključevici pod Kumom ogenj vse imetje neke udove pokončal. Ni ji družega ostalo, kakor dva nepreskrbljena otroka in usmilenje ljudi. Tudi vsa žival je v ognju konec storila. Zdaj je vdova ob vse. Zato mesto nje trkam jaz na usmiljena srca ljudi. Koliko pogorelcem se je po tej poti že pomagalo! Ker udova tudi zavarovana ni bila, je še toliko nesrečniša. Mili Slovenci, pomagajte tej res nesrečni udovi, saj bo sam Gospod enkrat vam stotero vse povrnil.

Lovro Bergant, župnik.

Z Dunaja 15. marca. „Slovenija“, ktera je še le pred enim mesecem dostojno praznovala svojo desetletnico, napravila je sinoči drugi slavnostni večer v spomin prerano umrlega slovenskega pesnika Simona Jenka. Že pred dvema leti je hotelo naše društvo slaviti tega slovenskega pionirja na slovstvenem polji, toda takrat se ni mogla ta lepa misel izvršiti, nekaj zarad notranje nesloge, nekaj zarad premajhne energije tedanjega predsednika. Letos pa vlada „Sloveniji“ lepa sloga, in na čelu imamo predsednika, kakoršnega smo si že davno želeli.

Letos tedaj se je izpolnila želja toliko in toliko mladih Jenkovih častilcev, ter reči moramo, da se je vršila Jenkova slavnost sijajno in dostojno. Po kratkem, a jedernatem pozdravu podpredsednikovem vršile so se redno programove točke. Morda ravno Bendlov zbor „Na planine“ ni bil posebno čist in gladek, a zato so pa peli naši slovenski pevci tem boljše vse pesmi. Najbolje se je dopadala občinstvu Kocijančičeva izvrstna kompozicija „Oblački“. Živio-klcev in ploskanja ni bilo konca ne kraja in morala se je ponavljati. A kdo bi ne bil rad poslušal čistega milega tenorja g. Mlčoha (Čeha) in krepkega, lepó donečega baritona g. Lauperta (Hrvata)! Zadoji je tudi izvrstno pel Ipavčevi pesmi „Pod oknom“ in „Vabilo“. Linsinkov „Stansk moj“ se je moral tudi ponavljati ter pevci so peli to pesem drugi pot še boljše nego v prvo. Velika navdušenost pa je bila, ko so naši pevci zapeli Jenkovo kompozicijo „Što čutiš“, ktera je še bolj rastla, ko se je pel „Naprej“ in „U boj.“

A po pravici smemo trditi, da se je ta večer najboljše obnesel g. Zavadlal s svojim krasnim, jednatim, navdušljivim govorom. T ako bi ga ne bil človek tako zvesto in pazljivo poslušal, nego ga je moral v resnici, smel bi to reči, ako bi le sodil po burnem ploskanju,

ktoro ni hotelo nekati. G. Zavادلal je imel že zadnjič slavnostni govor; a če je bil tisti lep, bil je ta istinito izvrsten. Tudi deklamacija g. A. Kregeljna je bila po vsem dobra, to rečemo odkritosrčno, tudi če je nečemo tako pretirano hvaliti, kakor je zadnjič hvalil nekdo sicer res dobro deklamacijo g. L.

Igra na glasovir in na gosli je zelo ustrezala občinstvu. G. Mašek in g. Klein sta v malém naša virtuoza, s kterima se mi, slovenski dijaki na Dunaji, ponašamo.

Po končanem programu se je začel zabavni del. Na vrsto so prišle po stari navadi napitnice. G. Neumann, predsednik „Valebita“, in g. Stefanovič-Vilovski, predsednik „Srbske Zore“ sta povdarjala v lepem govoru bratovsko zvezo s Slovenci in Hrvati, s Slovenci in Srbi. G. Zavادلal je napil g. prof. Kandernalu, g. Rola krasnemu spolu, ki je bil tudi še precej zastopan. Izmed odličnih gostov nas je počastil tudi dvorni svetovalec g. Winkler.

Povedati moram še, da so bila skoro vsa slovanska društva zastopana; a največ je bilo Hrvatov, Srbov in Rutencev.

Vsakako sme biti „Slovenija“ ponosna na tak večer, kakoršnega je napravila sinoči, in izreči moramo željo, da bi nam napravila še mnoga enacih slavnosti.

Domače novice.

V Ljubljani 18. marca.

(Naša tiskovna pravda.) Naš vrednik je bil včeraj zaslisan in pride pred porotnike.

(Poštni oskrbnik g. Vincenc Habberger) stopi v pokoj.

(Sv. Oča papež Leo XIII.) so osnovo in delovanje ljubljanske hiralnice in sirotišnice s posebnim veseljem vzeli na znanje ter vsem, ki so k ustanovi, vzdrževanju in razširjenju teh zavodov pripomogli ali še bodo, podelili svoj posebni blagoslov. Ta novica bode gotovo vse one, ki zdaj za loterije na dobitke kaj store, zelo razveselila.

(Glavni močvirski odbor) ima v soboto 22. t. m. sejo s sledečim dnevnim redom: 1. Ponudba gospodov bratov Klein in dr. za izdelovanje stavbenega načrta in prevzetja del za osušenje in zboljšanje močvirja. 2. Nasvèt za poziv izvedencev v predposvetovanje o delih za osušenje in zboljšanje močvirja. 3. Prošnja do c. k. vlade za privoljenje predplače za izvršitev tehničnih pripravnih del. 4. O osnovi podružnice borovniške. 5. Nasveti posameznih odborikov.

(Postni in velikonočni napevi) za sopran, alt, tenor in bas, zložil P. Angelik Hribar, prišli so s privoljenjem preč. knezoškofijstva ljubljanskega in redovnega predstojništva ravnokar na svetlo. Obsegajo: križev pot, pet napevov; sedem besedi Jezusovih na križu; sveti križ; počestenje sv. peterih ran Jezusovih; duša najde Jezusa v trpljenji; postna; pet velikonočnih in pesem za sv. leto z besedami od č. msgr. L. Jerana, v vsem skupaj 16 lahkih, a vseskozi v cerkvenem duhu zloženih pesm. Za pesem o križevem potu napravil je g. skladatelj 5 različnih napevov in sicer za vsake tri (za 13. in 14. skupaj) odstavek en napev; pojo se pa lahko vse kitice ali odstavki po enem napevu. Čisti dohodek je namenjen ljubljanski hiralnici in sirotišnemu zavodu. Prepričani smo, da bodo skladbe te našim korom sploh, zlasti pa na deželi, silno ustrezale. Naj se torej si. cerkvena predstojništva ne mudé, omisliti (kupiti) si jih za kor, kajti dalo se je tiskati le 27. t. m. Dobivajo se pri gg. Gerberji in Nikanu po 10 novcev.

Razne reči.

— † G. Anton Hlušček, gimnazijalni profesor v Celji je 9. t. m. umrl previden s sv. zakramenti.

— Duhovske zadeve v lavantinski škofiji: Č. g. Merkuš je prezentiran za faro v Žetalah. — Č. g. Fr. Pukšič, župnik pri sv. Juriju na Pesnici, so se fari odpovedali in so tako na umu oslabei, da jim je sodnija č. g. fajmoštra Fr. Šrola v Svičini postavila za kursorja. — Oo. jezuiti Doljak, Lempel in Sajovic imajo od 16. do 26. marca sv. misijon v Čadramu okraja konjiškega.

— Za Szegedince. Minister notranjih zadev, grof Taaffe, je razposlal na deželne načelnike okrožnice, kjer jih pozivlje, naj naredé zbirke za unesrečene po povodnji na Ogrskem. Mestni zastop graški je dovolil za podporo Szegedincem 1000 gl., tržaški pa 5000 gl. Mili darovi se nabirajo že po vseh deželah, celo na inostranskem, v Londonu, Parizu in Berlinu. Pravijo, da bo cesar sam šel gledat nesrečni kraj, in tolažit prebivalce. Mnoga mesta hočejo tiste denarne svote, ki so bile namenjene za svečanost cesarjeve poroke, podariti unesrečenim.

— Povodenj na Ogerskem. Mesta Csongrad in Szentes sta še zmirom v nevarnosti. V Fegyverneku so najhujo silo prestali. Iz podrtega Szegedina se izvejo grozne novice. Prinesli so za nesrečne denarja in živeža, pa kdo jih bo iskal, ko so na vse kraje zbežali. Mnogo mrličev plava po vodi. Mraz je tak, da ljudje zmrzujejo. V soboto so našli 8 zmrznjenih pod razvalinami. Mnogi (menda judi) so tako lakomni, da sedé na strehah, pa se ne pusté proč peljati in rešiti drugače, ko tako, da se tudi njih reči iz hiše rešijo. Tega pa vlada ne pusti, ker v prvi vrsti je treba gledati, da se človeška bitja pogina rešijo, potem še le pride čas za omare itd. 1000 beguncev je prišlo v Lugos. Drugi so se prepeljali v Kikindo, Čamboljo, Bečkerek. Na en mlin je bežalo 40 ljudi, pa so vsi konec storili. Mnogi rešenci še miloščine nečejo vzeti. Vojaki se vrlo obnašajo. Še zdaj hiše vkup padajo, ki so se do zdaj še držale. Računa se, da je 2000 ljudi smrti zapadlo, vendar se natančna številka še ne vé. V Csongradu se vsako uro bojé enake katastrofe, voda že čez nasipe pljuska. Szegedinski poslanec Bakay je v zbornici rekel, da Szegedinci že 14 let prosijo za reguliranje Tise, pa brez vspeha. To bo hud udarec za ogersko vlado. Pa po toči ne pomaga nič zvoniti. Vsa škoda se ceni na 15 milijonov. Žalostno pri tem je, da taka nesreča hudodelstva ne odvrača; roparji in tatovi krađejo ponoči iz podrhtih hiš, kar doseči morejo; vozijo se po čolnih od hiše do hiše. Mnogo ljudi po drevesih čepi noč in dan, in le s težko mujo se dajo v čolne spraviti. Tudi na cerkvene stolpe so nekteri zlezli. Strašno je vpitje mater, ki so otroke zgubile; drugi tavajo po vodi, roké ven moleči, in na pomoč upijoči. Pogled na vso nesrečo je grozen.

Eksekutivne dražbe.

20. marca: 3. Ravšič iz Brezovice, v Mokronogu. 2. Uršič iz Dolenjega Jezera, 2. Mekinda iz Cirknice, 2. Žnidarsič iz Mlake, 1. Martinčič iz Cirknice, 3. Petkovšek iz Garčarstva, vsi v Logatecu. 2. Glač iz Bruhanevasi, 3. Marot iz Podpoljan, v Lašičah. 1. Tome iz Malega Gabra, 1. Globokar iz Trebeža, 1. Honf iz Hudega, 1. Bregar iz Gradiša, vsi v Zatičini. 3. Kocijančič iz Sačinje vasi v Žužemberku.

21. marca: Medoš iz Drenovca, 3. Esig iz Fleinig iz Hrasta, 3. Stefančič iz Zapodja, 2. Mihelič iz Dolenjega Suhorja, 3. Hotujic in Bahoric iz Pribine, 2. Pöschl iz Zagozdca, 3. Pangretič iz Čepelji, 3. Schneler iz Grdega dolca, 3. Rom iz Mihelje vasi, 3. Milkovič iz Desince, 3. Cvetič iz Tanče Gore. 3. Romšek iz Dolenje vasi, pa 3. Krašovec v Črnomlju. 3. Kalinšek iz Primskova v Kranji. 3. Bezek iz Kašče, 3. Petrič iz Bojane vasi, v Metliki. 3. Tomažič iz Sanabora, v Vipavi. 3. Belohar iz Lahovič v Kamniku. 3. Zupančič z Derečega Vrha v Mokronogu. 2. Kastelic iz Klečeta v Žužemberku.

Umri so:

Od 12. do 15. marca: Marija pl. Kopini, 82 l., vsled starosti. Edvard Birvas, c. k. stotnik 45 l., za sušico. Marija Brand, hiš. pos. 58 l., za mrtudom. Avgust Pajsar, hiš. pos. o. 16 1/2 l., za jetiko. Rajmund Reichman, hiš. pos. 34 l., za jetiko. Ana Rajer, jetniak. nadz. ž. 33 l., za jetiko.

Telegrafične denarne cene 17. marca.

Papirna renta 64 40 — Sreberna renta 61 80 — Zlata renta 76 80 — 1860letno državno posojilo 117 60 Bankine akcije 792 — Kreditne akcije 244 — London 116 95 — — Ces. kr. cekini 5 54. — 20-frankov 9 31.

Loterijske številke 15. marca.

Na Dunaju: 90, 89, 8, 79, 72.
V Gradcu: 90, 59, 8, 64, 43

Ako hočeš postati trgovec, nauči se angleškega;

ako hočeš biti omikan, uči se francoski;

ako hočeš vladati svet, uči se nemščine;

ako pa hočeš ostati berač, uči se slovanskega jezika.

Naznanilo.

Za prodajalnico z različnim blagom išče učenca,

ki je vsaj četrti razred normalke dobro dovršil in 14 let dopolnil.

Valentin Treven

(2) trgovec v Idriji.

Za rudokope!

V Karpani (Carpano) v Istri, kjer se rujavji premog koplje, vzame se 100 rudokopov v delo, ki pa ne smejo čez 40 let stari biti. Vzeli se bodo za zmirom, posebno taki, ki prevzemó rudne drže in kamnolome.

Rudninsko oskrbnništvo v Karpani.

(1)

Gostilnica

„pri pivnem vrelcu“

(Bierquelle)

v Ljubljani.

na Francovem obrežji (za zidom) št. 9 tik Valvazerjeve kavarne, vhod za vodo in iz kpitalskih ulic v Šrajterjevi hiši.

Najboljše graško mareno pivo iz pivovarne Schreinerjeve, dobro vino, namizno in v buteljah, okusno kosilo v prijazni na novo napravljene gostilnici ali na dóm jemano, zajuterk, zvečer raznih jedil na izbir, vse to po najnižji ceni in ob najskrbnejši postrežbi.

Postne dneve so pripravljena postna jedila. (3)